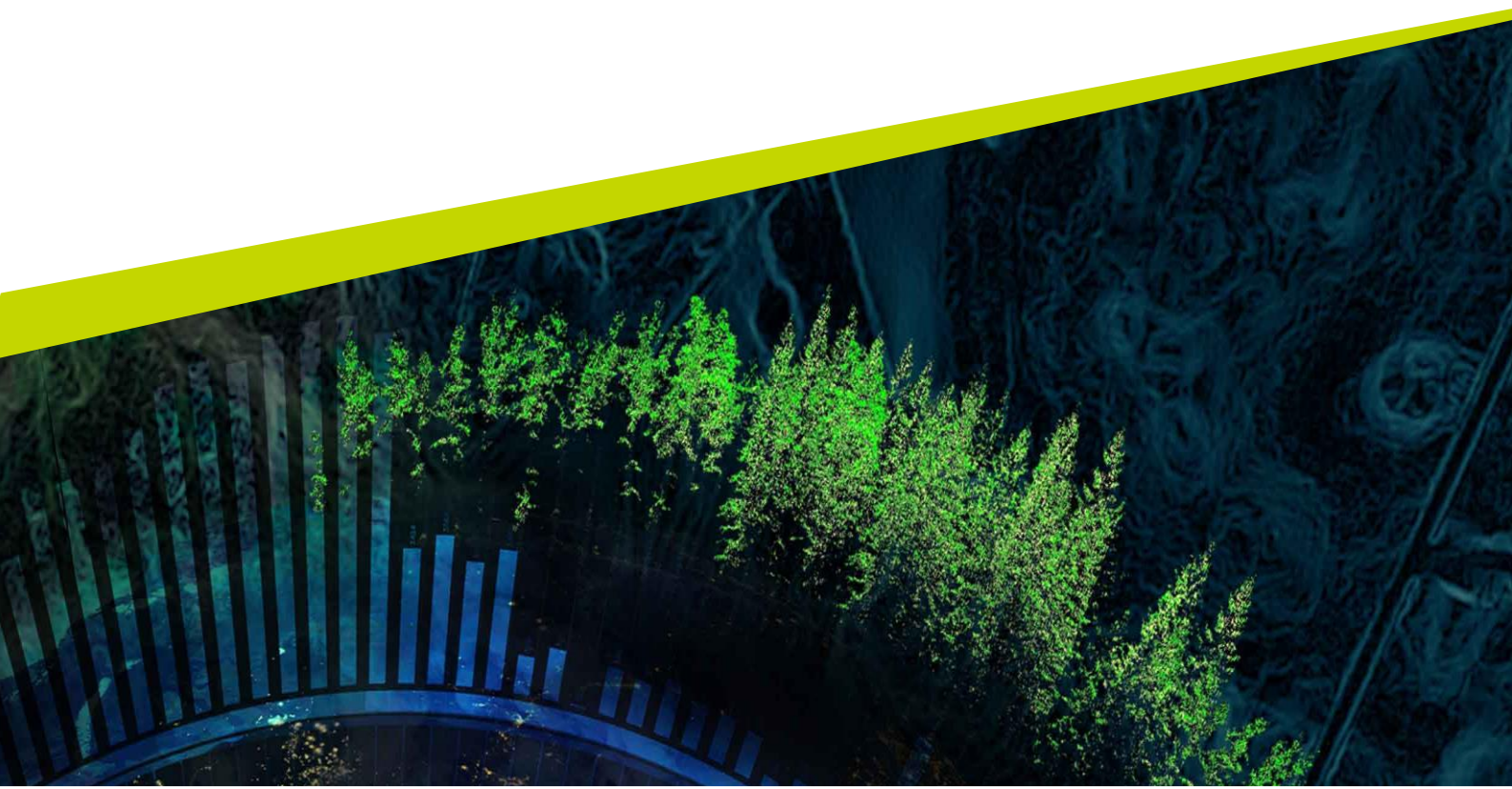

Inlärnning och träning av hundar med social rädsla

Naya Larsson Sihm

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens utfodring och vård
Uppsala 2024

Inläring och träning av hundar med social rädsla

Learning and training of dogs with social fears

Naya Larsson Sihm

Handledare: Maria Andersson, SLU, Institutionen för tillämpad
husdjursvetenskap och välfärd

Examinator: Anna Lundberg, SLU, Institutionen för tillämpad
husdjursvetenskap och välfärd

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i husdjursvetenskap, G2E

Kurskod: EX0865

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens utfodring och vård

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2024

Nyckelord: Hund, träning, inläring, rädsla, stress, aggressivitet, beteende,
socialisering, välfärd

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens utfodring och vård

Sammanfattning

Social rädsla hos hundar är ett vanligt förekommande problem som inte bara påverkar hunden genom minskad välfärd och kortare livslängd, utan också påverkar hundens ägare som kan uppleva sorg, frustration, ilska, skuld och social isolering på grund av hundens beteende. Rädsla triggas av stimuli som hunden upplever som skrämmande och leder till en fysiologisk stressreaktion. En av de allvarligaste konsekvenserna av rädsla hos hundar är aggressivt beteende. Hundar kommunicerar många signaler för att lugna ner omgivningen i stressfulla sociala situationer – om dessa signaler missförstås eller ignoreras kan hundens beteende övergå i aggression. Minskad social rädsla kan förbättra både hunden och djurägarens välfärd, och även minska risker som medföljer med aggressiva hundar i samhället. Syftet med denna litteratursammanställning är därför att undersöka olika metoder som använts för att träna och behandla hundar med social rädsla, och att besvara frågeställningar kring hur hundens livskvalitet och inlärning påverkas av social rädsla. Olika metoder som har nämnts för att minska social rädsla hos hundar är desensibilisering och motbetingning, belöningsbaserad träning, ökad mental stimulans och motion, metoder för avslappning, förebyggande av exponering till triggande stimuli och medicinering i kombination med träning. Metoderna som undersökts verkar ha positiva effekter, men det kan trots det vara svårt att helt och hållet rehabilitera hunden från sociala rädsor då det alltid finns en risk att hunden återgår till det tidigare beteendet, dels för att den kan ha lärt sig att aggression är ett bra sätt att få människor och andra hundar att hålla sig undan, och dels för att oväntade situationer kan uppstå där hunden triggas att återgå till det oönskade beteendet.

Nyckelord: Hund, träning, inlärning, rädsla, stress, aggressivitet, beteende, socialisering, välfärd.

Abstract

Social fear in dogs is a common problem that not only affects the dog through reduced welfare and shorter lifespan, but also affects the dog's owner who may experience sadness, frustration, anger, guilt and social isolation due to the dog's behavior. Fear is triggered by stimuli that the dog experiences as frightening and leads to a physiological stress reaction. One of the most serious consequences of fear in dogs is aggressive behavior. Dogs communicate many signals to calm down the surrounding in stressful social situations – if these signals are misunderstood or ignored, the dog's behavior can turn into aggression. Reducing social fear can improve both the dog and the pet owner's welfare, and also reduce the risks caused by aggressive dogs in the community. The purpose of this literature review is therefore to investigate different methods used to train and treat dogs with social fears, and to answer questions about how the dog's quality of life and learning is affected by social fear. Various methods that have been mentioned to reduce social fear in dogs, such as desensitization and counterconditioning, reward-based training and positive reinforcement, increased mental stimulation and exercise, methods of relaxation, prevention of exposure to triggering stimuli and medication in combination with training. The methods that have been investigated seem to have positive effects, but it can be difficult to completely rehabilitate the dog from social fears as there is always a risk that the dog will return to the previous behavior, partly because it may have learned that aggression is a good way to get people and other dogs to stay away and partly because unexpected situations can arise, where the dog is triggered to return to the unwanted behavior.

Keywords: Dog, training, learning, fear, stress, aggression, behavior, socialization, welfare.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1 Metod	6
2. Rädsla och inläring.....	7
2.1 Konsekvenser av social rädsla	8
2.2 Hundens kommunikation	9
2.3 Orsaker till rädsla	10
2.4 Inläring	11
3. Metoder för att minska social rädsla	13
3.1 Studier på sociala rädsor	13
3.2 Träningsmetoder	15
3.2.1 Belöningsbaserad träning	15
3.2.2 Negativ förstärkning	16
3.2.3 Mental stimulans och motion	16
3.2.4 Förbyggande av triggers.....	16
3.2.5 Avslappning	17
3.2.6 Desensibilisering och motbetingning	17
3.3 Övriga metoder	18
3.3.1 Medicinering.....	18
3.4 Metoder som inte rekommenderas	19
3.5 Interagera rätt med hunden	19
4. Diskussion	21
4.1 Begränsningar och litteraturdiskussion	21
4.2 Träningsmetoder och prognos	22
Referenser.....	24

1. Introduktion

Beteendeproblem kopplade till rädsla hos hundar är ett vanligt förekommande problem som kan minska hundens livskvalitet och livslängd (Dreschel 2010). Hundars rädsla kan delas in i två kategorier – social och icke-social rädsla, där social rädsla inkluderar rädsla inför okända människor eller andra hundar (Tiira et al. 2016), medan icke-social rädsla syftar till rädsla för objekt eller situationer, som till exempel rädsla för höga ljud (Tiira et al. 2016). Så mycket som 10-19% av hundar visar social rädsla (Puurunen et al. 2020) och det kan därför anses som ett omfattande problem för hundar och deras ägare. När en hund utsätts för stimulus som skapar oro och rädsla leder det till en fysiologisk stressreaktion och detta kan ha både kortsiktiga och långsiktiga effekter på hundens hälsa och välfärd (Dreschel 2010). Det kan även få negativa konsekvenser för hundens ägare; en rädd hund kan i värsta fall uttrycka sin rädsla genom aggressivitet mot omgivningen och därmed utgöra en risk för samhället. Beteendeproblem är en av de största orsakerna till omplacering och avlivning av hundar (Puurunen et al. 2020). Hundar som visar rädsla och aggression under veterinärbesök löper risk att utsättas för både nedsatt välfärd, och långsiktiga konsekvenser då de kan vara svårare att examinera och hunden riskerar att utebli från veterinärbesök i framtiden. Dessa hundar kan också utgöra en fara för djurhälsopersonal (Stellano et al. 2021).

Därmed riskerar hundar som har beteendeproblem kopplat till rädsla att bli bortvalda av djurägare, ha mindre möjlighet att få veterinärvård och ha sämre välfärd. Social rädsla är ett av de vanligaste förekommande problemen (Puurunen et al. 2020) och syftet med denna litteraturstudie är därför att undersöka olika metoder som använts för att träna och behandla hundar med social rädsla, och diskutera deras resultat och effektivitet. Följande frågeställningar kommer att behandlas: hur påverkas hundens livskvalitet av sociala rädsor och hur påverkas dess inlärning? Vilka metoder för träning med dokumenterade resultat har hittills prövats för att träna hundar med sociala rädsor? Vilka metoder kan eventuellt vara möjligt att använda i framtiden?

1.1 Metod

Litteratursammanställningen har genomförts genom att läsa och jämföra vetenskapliga artiklar hämtade från PubMed, Scopus och Science Direct. Sökorden som använts är *dog, training, learning, fear, stress, aggression, behavior, socialization*, i olika kombinationer. Totalt har ett 20-tal artiklar använts, från olika delar av världen. Utifrån referenser från de artiklar som hittats med sökorden har ytterligare material hittats. I urvalet har artiklar från år 2010 eller senare prioriterats, men vissa äldre källor som är relevanta för ämnet har också använts.

2. Rädsla och inlärning

Rädsla är ett förkommande välfärdsproblem hos hundar och ett av de vanligaste beteendeproblemen hos hunden är social rädsla (Puurunen et al. 2020), vilket kan uttrycka sig genom rädsla mot andra hundar eller okända personer (Puurunen et al. 2020). Rädsla är en grundläggande och övergående känsla som väcks av specifika stimuli och hjälper individen att överleva hotfulla situationer (Puurunen et al. 2020). Rädsla kan beskrivas som ett svar på ett hot, medan ängslighet som ett svar på ett potentiellt hot (Riemer et al. 2021). Ordet rädsla används dock ofta för att beskriva båda dessa termer då det inte finns någon empirisk data för att skilja på dem i hundens beteenden (Riemer et al. 2021). Om rädslan övergår till att bli generaliserad och långvarig kan den utvecklas till att bli ett beteendeproblem som kan orsaka ängslighet hos hunden och förhöjd risk för insjuknande eller rent av kortare livslängd (Puurunen et al. 2020). Beteenden som upplevs som problematiska för djurägaren kan också leda till negativ inverkan på djurägaren själv och inte bara på hunden (Puurunen et al. 2020).

När hunden utsätts för stimuli som upplevs som skrämmande sker en rad fysiologiska responser (Tiira et al. 2016). Stress syftar till att aktivera individens respons till ett stimulus eller händelse, och triggar både fysiologiska och beteendemässiga responser (Riemer et al. 2021). Det sympatiska nervsystemet aktiveras vilket leder till ökad utsöndring av adrenalin och noradrenalin som påverkar blodtrycket och leder till snabbare hjärtrytm (Tiira et al. 2016). Utsöndring av kortisol till blodet ökar också på grund av aktivering av hypotalamus-hypofys-binjure-kortikala systemet (Tiira et al. 2016). Dessa fysiologiska faktorer leder till förändringar i hundens beteende som respons på skrämmande stimuli, till exempel genom flykt eller undvikande, frysning, eller aggression (Tiira et al. 2016). Från en biologisk synvinkel är rädsla, stress och ängslighet adaptivt, eftersom det hjälper individen att anpassa sitt beteende för att hantera hot (Riemer et al. 2021). I en situation som uppfattas som farlig kan man urskilja två huvudsakliga beteendemönster – där kamp- eller flyktrespons utgör ett aktivt sätt att hantera händelsen, medan frysning utgör ett passivt (Riemer et al. 2021).

Hundars aggression mot okända människor och andra hundar är i många fall relaterade till rädsla, men de kan också vara kopplade till orsaker som resursförsvår, skyddande av revir eller aktiveras på grund av predation (Haug 2008). Även om hunden uppvisar en offensiv kroppshållning så kan rädsla inte exkluderas som en av orsakerna till aggression (Haug 2008). Ofta har avståndet mellan ett stimulus och hunden, samt hundens tidigare erfarenheter, en inverkan på hur den beter sig (Haug 2008). Många hundar visar en offensiv kroppshållning om de befinner sig

bakom en barriär eller om stimuli är på avstånd, för att sedan övergå i ett beteende som mer speglar rädsla om barriären tas bort eller om stimuli närmar sig (Haug 2008). Ett annat exempel på detta är att många hundar kan uppvisa aggressivitet mot andra hundar när de är kopplade, men interagera med andra hundar på ett bra sätt om de går utan koppel (Haug 2008). I en studie beskriven av Haverbeke et al. (2010) undersöktes militärhundars reaktion till ett potentiellt aggressionsframkallande stimuli och resultaten visade på att hundarna till största del reagerade med aggression framkallad av rädsla. Hundar med en låg tröskel för rädsla löper därmed högre risk att bita om de utsätts för flera starka, rädslframkallande stimuli (Haverbeke et al. 2010).

2.1 Konsekvenser av social rädsla

En av de vanligaste anledningarna att äga en hund är för sällskap och relationen mellan djurägaren och hunden är därför viktig (Meyer & Forkman 2014). En bra relation mellan hunden och djurägaren har stort inflytande på de bådas livskvalitet, och minskar risken att hunden omplaceras (Meyer & Forkman 2014). Oönskade beteende hos hunden kan ha en negativ effekt på relationen mellan hunden och djurägaren, då djurägare föredrar en hund som är lugn, följsam, trogen och icke-aggressiv (Meyer & Forkman 2014). Rädsla har också beskrivits som en av de vanligaste orsakerna till att avvisa potentiella arbetshundar (Haverbeke et al. 2010).

Aggressivt beteende kan ses som en de allvarligaste konsekvenserna av rädsla hos hundar och kan vara en av de största orsakerna till hundattacker (King et al. 2003). En hund som triggas av ett stimulus den upplever som skrämmande och visar signaler på rädsla men är oförmögen att fly, löper hög risk att övergå till ett aggressivt beteende. Andra beteenden kopplade till rädsla, så som oförmåga att umgås med andra hundar och människor, svårigheter att hanteras och tränas, samt urinering på olämpliga platser är andra beteendeproblem som kan vara frustrerande för hundens ägare (King et al. 2003). Aggression kan ses som en indikation på att individens tröskel för rädsla har överskridits (Riemer et al. 2021). Så länge det är möjligt att undvika det upplevda hotet så kan djuret agera genom att frysa eller gömma sig, och om hotet sedan kommer närmare kan djuret försöka att fly, men om det inte finns någon flyktväg kan det istället leda till att djuret attackerar (Riemer et al. 2021). I vissa fall agerar djuret genom att frysa igen, när de upplever att det inte finns någon flyktväg. (Riemer et al. 2021).

Rädsla kan också ha en direkt inverkan på djurets hälsa och välfärd. Kroniskt stressade hundar lider av förhöjda kortisolnivåer i blodet, som i studier inom humanmedicin har visat sig vara kopplat till hälsoproblem så som övervikt, hjärt- och kärlsjukdomar, insulinresistens och störningar i det immunologiska, endokrina

och nervsystemet. Fysisk och emotionell stress har också visat sig leda till högre oxidativ stress och till förändringar i telomerer, till exempel genom förkortad längd, vilket i sin tur kan leda till tidigare celldöd och åldrande (Dreschel 2010).

Enligt Buller och Ballantyne (2020) visade det sig i en enkätundersökning riktad till trettionio djurägare med djur som uppvisar beteendeproblem att de upplevde flera konsekvenser i sin vardag på grund av husdjurets beteenden. Bland annat uppgav de att de spenderade extra tid på träning av djuret, svårigheter att ge de tillräcklig motion och begränsningar på vilka platser de kunde besöka och vem som kunde besöka deras hem. Djurägarna i den aktuella studien hävdade att djurets beteenden och behov hade en direkt eller indirekt effekt på relationer i hushållet och med familj och vänner. Många av djurägarna beskrev att deras djur hade beteenden kopplade till rädsla så som separationsångest, ängslighet och aggression mot andra människor och djur. Få av de svarande uppgav att djuren visade rädsla för människor och andra djur utan att också visa beteenden som kunde beskrivas som aggressivitet. Flera djurägare uppgav dock att deras djur hade en kombination av olika rädsor. De flesta djurägarna uppgav att de upplevde en negativ emotionell effekt på grund av djurets beteende och trots att de kände att de hade ett starkt band till sitt husdjur så orsakade det känslor av sorg, frustration, ilska, skuld, förlägenhet och i vissa fall social isolering (Buller & Ballantyne 2020).

2.2 Hundens kommunikation

Kommunikation är viktigt för att bibehålla ett band mellan människa och hund och undvika aggression (Walsh et al. 2024). Utöver lukter och vokalisering använder hunden öron, ansikte, nos, tänder, kropp, päls, tassar och svans för att kommunicera (Walsh et al. 2024). Trots att hunden liksom andra djur har utvecklat ett artspecifikt kommunikationssystem med tydliga signaler för att förmedla information mellan artfränder, så kan missförstånd uppstå mellan valpar och hundar av olika raser, på grund av morfologiska skillnader som gör det svårare för vissa hundraser att ge tydliga signaler (Walsh et al. 2024). Enligt Walsh et al. (2024) är några av följande exempel lugnande signaler som indikerar stress: att vända bort huvudet, blinka, gäsna, slicka på läppar/näsa, frysa, ”buga”, slicka på människan, lägga öronen bakåt, flämta, stirra, lägga sig ner, morra och skälla (Walsh et al. 2024). Riemer et al. (2021) skriver att några av de första tecknen på rädsla hos hunden kan vara subtila signaler så som förskjutning av kroppsvikt bort från det som triggas, hukande position, ökad muskelspänning i både kroppen och ansiktet, undvikande att möta blickar, förändringar i djurets aktivitetsnivå genom till exempel att frysa eller skaka, ökade försök att öka avståndet ifrån triggern och ovilja att äta mat. Rädda hundar har ofta sina öron riktade bakåt eller platt mot huvudet och läpplickande är en vanligt förekommande social signal. Om hunden känner sig

starkt hotad kan den sluta att kommunicera dessa signaler, till exempel om den övergår till att frysa eller triggas till aggressivitet. En sänkt kroppshållning och svans kan också indikera rädsla. Vilket beteende djuret uppvisar beror dels på djurets personlighet, och dels på avståndet till hotet och möjligheter att fly (Riemer et al. 2021). Tiira et al. (2016) nämner att beteenden som flämtande, salivutsöndring, vokalisering, darrande, rastlöshet och i extrema fall urinerings och utsöndring av avföring också kan vara tecken på rädsla.

Horwitz et al. (2009) beskriver något som kallas för ”Aggressionsstegen” – en illustration av det kroppsspråk en hund kan uppvisa som en respons på upplevd ökad stress och hot. I en situation med mild press eller social interaktion, kan en blinkning eller nos-slickande vara passande respons, medan hunden i andra situationer kan visa aggression (Horwitz et al. 2009). Hundens sociala beteende är mycket adaptivt och hunden använder det dagligen och kontinuerligt för att avleda hot, undvika aggression och återställa harmoni (Horwitz et al. 2009). Kroppsspråket som hunden uppvisar kan ses som en sekvens av beteenden som endast kommer att kulminera i aggression om allt annat misslyckas (Horwitz et al. 2009). Detta kroppsspråk är inte kopplat till dominant eller undergivet beteende, utan snarare en nödvändighet att flytta sig uppåt på aggressionsstegen som ett svar på en respons, i hundens perspektiv (Horwitz et al. 2009). Aggression skapas därför i situationer där hundens signaler är missförstådda och inte är effektiva för att hunden ska kunna uppnå det förväntade resultatet på ett socialt plan (Horwitz et al. 2009). Under enstaka episoder kan hunden gå vidare till öppen aggression inom några sekunder om det upplevda hotet uppstår snabbt och på nära håll, och den kan lära sig att hoppa över steg på aggressionsstegen med tiden, om försöken att ge lugnande signaler upprepade gånger misslyckas (Horwitz et al. 2009). Som en följd av detta kan hunden utveckla aggression som upplevs som oförutsägbar, där den reagerar utan någon förvarning i situationer där den känner sig trängd (Horwitz et al. 2009).

2.3 Orsaker till rädsla

Utvecklingen av beteendeproblem hos hunden kan bero på en kombination av olika faktorer, så som samspelet mellan genetik och effekter av den miljö hunden befinner sig i (Puurunen et al. 2020). Puurunen et al. (2020) beskriver en studie baserat på enkäter för att undersöka demografiska faktorer och miljöfaktorer associerade med rädsla hos finska sällskapshundar, med över 13 700 deltagare. Resultaten i studien visade på att det fanns skillnader i förekomsten av rädslor hos hundar beroende på deras ras, socialisering, kön och sterilisering, kroppsstorlek, och livsmiljö. Bland annat verkade brist på socialisering under valptiden ha den starkaste koppling till både rädsla för andra hundar och mot okända människor, då

de hundar som uppvisade rädslor hade fått lägre grad av socialisering i åldern 7–16 veckor. Okastrerade hanar tenderade att vara mindre rädda för andra hundar än okastrerade tikar, och generellt sett verkade okastrerade hundar av båda könen ha lägre grad av rädslor än kastrerade djur. Små hundar hade större tendens att vara mer rädda än medelstora och stora hundar. Hundar som levde i urbana miljöer med mindre daglig motion och lägre deltagande i träning och aktiviteter hade en tendens att visa större rädsla för andra hundar. Hundar som fick mindre än en timmes motion per dag eller mellan 1-2h motion per dag visade i högre grad rädslor jämför med hundar som motionerade över tre timmar per dag. När det gäller specifikt rädsla för okända personer så verkade de faktorer som hade starkast koppling vara grad av socialisering samt hundras (Puurunen et al. 2020). O’Sullivan et al. (2008) skriver också att hundar som förvärvats efter 12 veckors ålder kan ha större risk att utveckla aggressivt beteende mot människor.

2.4 Inläring

Enligt Nationalencyklopedin kan inläring definieras på följande sätt: ”inläring, i vid mening den process hos människor och djur som i samspel med omvärlden aktivt upplever denna varvid upplevelser och erfarenheter påverkar beteendet och modifierar detta”. Overall (2011) beskriver inläring med en liknande definition: ”förvärv av information eller beteende genom exponering och upprepning”, och skriver att förstärkning är nyckeln till lärande. Förstärkning kan vara antingen positiv eller negativ och används för att öka förekomsten av ett beteende (Casey et al. 2021). Positiv förstärkning bygger på belöningsbaserad träning för att öka ett beteende. Negativ förstärkning innebär att sannolikheten för förekomsten av ett beteende ökar när en stimulans tas bort (Casey et al. 2021). Det är med andra ord något helt annat än bestraffning, där det inte förkommer någon belöning (Overall 2011). Besträffning kan också definieras som positiv eller negativ och bygger på att minska förekomsten av ett beteende, genom att antingen lägga till en bestraffning (positiv bestraffning) eller ta bort något positivt när hunden utför ett oönskade beteende (negativ bestraffning) (Casey et al. 2021).

Overall (2011) skriver att positiv förstärkning använder opiat- och dopaminsystemet i hjärnan, bestraffning involverar det sympatiska nervsystemet och därmed mekanismer för att djuret ska reagera med flykt, frysning eller kamp, och negativ förstärkning involverar sannolikt någon komplex association av båda dessa, samt serotoninsystemet. Overall (2011) hävdar att det finns få data kring effekten av rädsla på hundens inläring. Kroniskt överskott av glukokortikoider som kortisol tros dock kunna störa inläring på cellnivå och Overall (2011) skriver därför att den faktor som hindrar flest hundar från att slutföra ett träningsprogram kan vara deras rädda, ängsliga och osäkra respons på nya eller komplexa miljöer.

Detta antyder till att träningsmiljöer bör vara utformade på ett sätt så att de inte orsakar rädsla hos djuret. Inläring av nya uppgifter kan förbättras när stress och ångslighet dämpas (Overall 2011).

3. Metoder för att minska social rädsla

Flera studier har genomförts på olika håll i världen och i olika miljöer för att undersöka metoder som kan användas för att träna och rehabilitera hundar som uppvisar social rädsla.

3.1 Studier på sociala rädslor

Dinwoodie et al. (2022) beskriver hur de genomfört en enkätundersökning riktad till djurägare som ansåg att deras hundar hade minst en form av beteendeproblem kopplat till rädsla. I studien deltog 1380 hundar och djurägaren fick redogöra vilka metoder de använt för att försöka lösa beteendeproblemet. I resultatet kunde man se att 50% av djurägarna sökte professionell hjälp av till exempel hundtränare och nästan en fjärdedel av hundarna besökte veterinär för att få hjälp, där 15% av de deltagande hundarna diagnostiserades med ett medicinskt tillstånd som bidrog till deras beteende. De faktorer som man fann var associerade med ett positivt resultat för att minska beteendeproblem kopplat till specifikt rädsla mot människor eller djur var: rådgivning från en beteendekonsult, avslappningsmetoder och systematisk desensibilisering och motbetingning. Metoder som var associerade med negativa influenser på behandlingen mot social rädsla var bland annat: kastration (hane och tik), konsultation med en veterinär eller en beteendespecialist och användning av benzodiazepiner. Av alla deltagare i studien uppgav 64% att deras djur visade en minskad rädsla ospecificerat på vilken typ av rädsla, medan 17% inte visade någon förändring och 19% förvärrades. Av de hundar som inte visade någon förbättring eller förvärrades (totalt 468 hundar) var alla utom nio av dem kvar hos sina ägare. Av dessa nio hundar blev sex omplacerade, en gavs till ett djurhem och två av dem avlivades. Sammanfattningsvis, visade sig belöningsbaserad träning ha bäst effekt för rehabilitering av alla typer av rädslor, och till viss del också mental stimulans och habituering (Dinwoodie et al. 2022).

Enligt Katz och Rosales-Ruiz (2022), visar många omplaceringshundar som befinner sig på djurhem beteenden relaterade till rädsla och detta kan minska deras möjlighet att bli adopterade. Träningmetoder som används för att reducera dessa problem kan behöva tillämpas under månader eller till och med år innan det är

möjligt att se resultat av träningen. Vanliga träningsmetoder som används för att träna rädda hundar är bland annat habituering, operant betingning, desensibilisering med motbetingning eller långvariga medicinska behandlingar som ett komplement till träningsprogrammen (Katz & Rosales-Ruiz 2022). Katz och Rosales-Ruiz (2022) hävdar att de flesta träningsmetoder som används på djurhem fokuserar till största del på att minska rädsla, och inte på att lära hunden specifika beteenden som kan öka chansen till adoption. Weiss et al. (2012) genomförde en enkätundersökning för att undersöka vilka faktorer som ledde till att hundar hade större chans att bli adopterade, och fann att ett av de beteenden som kunde öka hundars chans att bli valda av potentiella adoptivfamiljer var om hunden närmade sig och interagerade med adoptivfamiljen under deras första möte. Katz och Rosales-Ruiz (2022) utförde därför en studie som hade som mål att lära hundar med rädslproblematik att interagera med en okänd person, genom ett program med sju steg, där den okända personen användes som negativ förstärkning när den flyttade sig ifrån hunden. Varje gång hunden uppvisade ett önskvärt beteende, förflyttade sig försöksledaren bort från hundens bur och väntade utom synhåll för hunden i 10 sekunder innan nästa försök påbörjades. Studien utfördes på tre hundar och alla tre slutförde programmet inom 40 minuter och visade redan efter denna korta tid ett förändrat beteende där de var mer villiga att interagera med den okända personen (Katz & Rosales-Ruiz 2022).

Casaca et al. (2022) skriver om osocialiserade hemlösa hundar och nämner den potentiella risk de utgör för samhället, då de ofta lever fritt och kan bidra till att sprida zoonotiska sjukdomar och visa aggressivt beteende mot människor. Om de fångas in är deras chanser att bli adopterade små på grund av deras bristande socialisering med människor (Casaca et al. 2022). Syftet med studien av Casaca et al. (2022) var att undersöka om osocialiserade hemlösa hundar kan utveckla förmågor som är nödvändiga för att lyckas bli adopterade, genom ett 40 dagar långt socialt rehabiliteringsprogram. Studien utfördes på sex osocialiserade hemlösa hundar och tolv socialiserade hundar från ett djurhem som en kontrollgrupp. Alla metoder som användes i studien ska enligt Casaca et al. (2022) följa Direktivet 2010/63/EU Artikel 1(5 f), "Metoder som sannolikt inte orsakar smärta, lidande, ångest eller bestående men i lika stor utsträckning som, eller i större utsträckning än, ett nålstick som utförts i enlighet med god veterinärmedicinsk praxis". Träningsprogrammet byggde på systematisk desensibilisering och motbetingning, kombinerat med positiv förstärkning av önskvärda beteenden. Utvärderingen av rehabiliteringsprogrammet bestod bland annat av ett socialiseringstest med människor, som utfördes tre gånger under studiens gång, med både en människa som hunden kände sedan tidigare och en okänd människa, för att fastställa om hunden reagerade olika beroende på vilken ledare den genomförde testet med. Två träningssessioner på runt 10 minuter genomfördes per dag och per hund, med en timmes paus emellan. Resultaten av studien visade på att träningsprogrammet ledde

till en generell förbättring i hundarnas socialisering med människor. Hundarna visade ett mer socialt beteende när de genomförde testet med en välkänd människa, jämför med en okänd människa. Casaca et al. (2022) skriver att resultaten kan vara viktiga när det gäller hundars välfärd; genom att socialisera hundarna och minska deras rädsla för människor blir de mindre stressade och de kan rent av tycka om att interagera med människor, vilket kan leda till ytterligare minskade stressnivåer. Om hundarna visar ett mer socialt beteende mot människor ökar deras chanser att bli adopterade. Trots att alla hundar i studien visade ett förbättrat resultat i deras socialisering mot människor, påpekar Casaca et al. (2022) att det var individuella skillnader mellan hundarna, där vissa hundar fortfarande visade rädsla mot människor vid studiens slut, medan andra interagerade med människor i de dagliga rutinerna på djurhemmet (Casaca et al. 2022).

Sammanfattningsvis kan man se att liknande metoder som bygger på positiv förstärkning har använts i flera studier där man studerat sociala rädslor på olika grupper av hundar, som desensibilisering och motbetingning och belöningsbaserad träning. Dessa, samt andra metoder, kommer att beskrivas och exemplifieras i det följande stycket.

3.2 Träningsmetoder

3.2.1 Belöningsbaserad träning

Belöningsbaserad träning bygger på att hunden får en belöning som mat, beröm, uppmärksamhet eller lek då den utför ett önskat beteende (Casey et al. 2021). Overall (2011) skriver att beteenden lärs in och förstärks bäst om de belönas varje gång de inträffar. Enligt Haug (2008) har många hundar som uppvisar ett aggressivt beteende bristfälliga kunskaper i grundläggande lydnad. Enbart lydnadsträning löser inte hundens beteendeproblem, men det kan enligt Haug (2008) vara en bra metod för att få hunden att utföra alternativa respons till ett stimulus. För att allmänlydnad ska vara till hjälp måste två mål uppnås: att få ett tillförlitligt respons på kommandon, och att betinga hunden att bli lugn och avslappnad när den utför beteendena (Haug 2008). I en enkätstudie beskriven av O'Sullivan et al. (2008) riktad till ägare av hundar med en historik av att ha bitit människor, uppgav 50% av djurägarna att deras hund inte konsekvent svarade på grundläggande kommandon som ”stanna”, ”ligg”, eller ”hämta” (O'Sullivan et al. 2008).

3.2.2 Negativ förstärkning

Som beskrivet under stycket om inläring bygger negativ förstärkning på att sannolikheten för att ett beteende inträffar ökar efter att ett stimulus tas bort (Casey et al. 2021). Ett exempel på negativ förstärkning är att hunden kan lära sig att andra individer håller sig på avstånd om den uppvisar aggression, och på så sätt förstärks detta beteende (Haug 2008). Riemer et al. (2021) nämner samma sak, att om hunden lyckas stoppa triggade stimuli genom att till exempel utföra ett aggressivt beteende, är det stor risk att den använder sig av samma beteende nästa gång den hamnar i samma situation. Katz och Rosales-Ruiz (2022) tillämpade denna metod för att förstärka ett beteende hos hunden, genom att en människa användes som negativ förstärkning när den flyttade sig ifrån hunden.

3.2.3 Mental stimulans och motion

Ökad mental stimulans kan hjälpa hundar att ha minskade problem med rädslor (Dinwoodie et al. 2022). Strategier för mental stimulering kan vara att få hunden att genomföra kommandon mot mat, lekfull interaktion med hunden, inläring av nya tricks, användning av mentalt stimulerande leksaker och att låta hunden sniffa under promenader (Dinwoodie et al. 2022). Många hundar lever i en miljö som antingen har stor brist på stimulans, eller som är fyllda med olämplig stimulans (Haug 2008). Det är också större risk att en hund som har beteendeproblem hålls allt mer isolerad från omgivningen och detta kan bidra till brist på mental stimulans och fysisk aktivitet (Haug 2008). Detta in sin tur kan leda till frustation och ökad ängslighet hos hunden, och en större risk att triggas av stimuli (Haug 2008). Det är därför viktigt att hundägaren hittar metoder för att motionera hunden, även om det till exempel inkluderar att ta hunden till en plats där de inte stöter på andra människor och hundar (Haug 2008). Motion är inte bara fördelaktigt för att hunden ska förbruka överskottsenergi, det kan också ha lugnande och ångstdämpande effekter (Haug 2008).

3.2.4 Förbyggande av triggers

Hundar som har en lång historik av aggressivt beteende utvecklar en betingad reaktion till triggande stimuli och även deras ägare påverkas av detta och kan ha utvecklat en betingad reaktion till situationen (Haug 2008). Det kan därför vara lämpligt att temporärt undvika de triggande stimuli under tiden hunden genomgår ett rehabiliteringsprogram, och endast möta dem under kontrollerade träningsessioner (Haug 2008). Young (1982) och Pike (2018) nämner också att det är viktigt att undvika att hunden blir exponerad till triggande stimuli så länge rehabiliteringsträningen pågår, såvida det inte är del av den faktiska träningen. Riemer et al. (2021) beskriver hur man kan minska hundars rädslor under

veterinärbesök och nämner att det har visat sig vara effektivt att låta hundar som har problem med att möta andra hundar att vänta utanför veterinärkliniken före ett besök, istället för att gå in i väntrummet där den riskerar hundmöten. Detta bidrar till att hunden har lägre hjärtrytm och lägre kortisolvärden jämför med hundar som väntat inne i väntrummet (Riemer et al. 2021).

3.2.5 Avslappning

Riemer et al. (2021) som skriver om hur man kan minska rädsla i veterinärmiljöer, påpekar att djurhälsopersonalen inte bör visa mindre medkänsla för djur som visar aggressivitet än djur som visar rädsla. Eftersom aggression är en indikator på att djurets tröskel för rädsla har överskridits så kan samma åtgärder som används för att minska rädsla hos djur, också användas för att minska aggressivitet (Riemer et al. 2021). Till exempel, genom hanteringsmetoder som leder till lägre stressnivåer och att vara uppmärksam på även subtila tecken på rädsla (Riemer et al. 2021). Om djuret känner sig mindre hotat minskar risken för att rädslan går över till aggression och därmed minskar också risken för potentiella skador mot djurhälsopersonal (Riemer et al. 2021). Lugna och mjuka rörelser och lugn röst kan hjälpa ytterligare att få djuret att känna sig avslappnat (Riemer et al. 2021). Att klappa djuret kan ha lugnande effekt på vissa individer men detta ska bara göras om djuret uppenbart visar att de tycker om det (Riemer et al. 2021). Metoder som används för att endast träna hunden att bli lugnare, mer avslappnad eller mindre reaktiv, leder dock inte alltid till att hunden får ett mer socialt beteende (Katz & Rosales-Ruiz 2022). Dessa metoder kan hjälpa hunden att tolerera eller ha en neutral hållning mot till exempel okända människor, men för till exempel omplaceringshundar som letar nya hem är det inte säkert att detta räcker för att de ska ha en ökad chans att bli adopterade (Katz & Rosales-Ruiz 2022).

3.2.6 Desensibilisering och motbetingning

Enligt Katz och Rosales-Ruiz (2022), är desensibilisering och motbetingning två metoder som kan användas för beteendeförändring hos rädda hundar. Dessa metoder syftar till att förändra hundens känslomässiga respons genom att presentera ett obetingat stimulus kopplat till rädsloframkallande stimuli och de används ofta i kombination; till exempel att få hunden att åsidosätta känslan av rädsla genom att äta i närvaro av en mild version av den rädsloframkallande stimulansen (Katz & Rosales-Ruiz 2022).

Vid desensibilisering utsätts djuret för ett stimulus med så låg intensitet att det inte framkallar någon rädsla, och intensiteten ökas sedan gradvis så länge djuret förblir avslappnat (Riemer et al. 2021). Syftet är att minska den initiala rädsloreaktionen genom att utsätta djuret för samma stimulus under upprepade gånger. Något som är

avgörande för att desensibilisering ska lyckas är att stimuli presenteras på en nivå där djuret förblir avslappnat (Riemer et al. 2021). Om stimulusintensiteten är för hög kan detta oavsiktligt leda till sensibilisering och djurets reaktion till detta stimulus kommer istället att öka (Riemer et al. 2021). Desensibilisering är mest effektiv när den kombineras med motbetingning, där rädsloframkallande stimuli kombineras med något positivt för djuret, så som lek eller mat (Riemer et al. 2021). Motbetingning bygger på att djurets beteende förändras genom att skrämmande stimuli associeras med ett stimulus som har motsatt effekt (Dinwoodie et al. 2022). Tidigare trodde man att det inte var lämpligt att belöna djuret när de visar tecken på rädsla då man hävdade att det kan förstärka rädslan, men numera tror man att en negativ känslan inte kan bli mer negativ för att man lägger till något positivt – tvärtom kan en positiv upplevelse förbättra det emotionella tillståndet hos djuret (Riemer et al. 2021). För att motbetingning ska lyckas är det viktigt att välja en belöning som hunden tycker är värdefull, som en extra god mat (Riemer et al. 2021). Lek och att klappa hunden kan också användas som belöningar (Riemer et al. 2021). Motbetingning är mest effektiv när belöningen kommer efter skrämmande stimuli, till exempel genom att först beröra hunden och sedan ge den en belöning som en följd (Riemer et al. 2021).

Dorey et al. (2009) nämner att en nackdel med dessa metoder är dels att rätt sorts förstärkning måste hittas och att hunden kanske inte frivilligt vill interagera med triggande stimuli när mat eller andra förstärkningar inte längre är tillgängliga. Ett första steg för att skapa en effektiv rehabiliteringsplan är att identifiera den funktionella relationen mellan djurets beteende och dess konsekvenser, då desensibilisering och motbetingning bygger på idén att för att förändra djurets beteende, genom att först förändra djurets emotionella respons till ett stimulus (Dorey et al. 2009). Young (1982) föreslår också desensibilisering och motbetingning som metoder för att träna hundar som uppvisar aggression triggad av rädsla, och skriver att det är viktigt att alla triggade stimuli måste identifieras innan träningen kan börja.

3.3 Övriga metoder

3.3.1 Medicinering

Benzodiazepiner är ångestdämpande läkemedel med en snabb effekt, som är lämpliga för kortsiktig till medellång användning (Riemer et al. 2021). I enkätstudien som beskrivits av Dinwoodie et al. (2022) framgick det att djurägare inte ansåg att benzodiazepiner var hjälpfulla i behandling av hundar med social rädsla. Dinwoodie et al. (2022) förklarar inte vad som kan vara orsaken till just detta, men skriver att hundar som redan uppvisar aggressivitet har avsevärt

minskade odds för att kunna rehabiliteras framgångsrikt. Riemer et al. (2021) hävdar att benzodiazepiner kan förstärka aggressiva reaktioner hos djur som är benägna till detta, på grund av hämningsbortfall. Riemer et al. (2021) skriver dock att genom att använda hanteringsmetoder som skapar mindre stress i veterinärmiljöer, kombinerat med ångestdämpande medicin om nödvändigt, kan djurets emotionella tillstånd förbättras så pass mycket att djuret känner sig mindre hotat, vilket minskar risken för aggression och skador. Andra exempel på läkemedel som Riemer et al. (2021) nämner är Trazodon, som i låga eller medelhöga doser kan användas i rädsleframkallande situationer, samt Dexmedetomidin. Acepromazin rekommenderas inte då det söver djuret men inte har någon ångestdämpande effekt (Riemer et al. 2021). För bäst resultat ska medicineringen ske innan djuret blir överdrivet stressat (Riemer et al. 2021). Medicinering ska endast ses som ett stöd för att minska rädsla och stress hos djuret och förbättra dess välfärd och underlätta beteendeträning (Riemer et al. 2021). Träningssmetoder kan därför bli kombinerade med medicinering, för att underlätta djurets inläring. (Riemer et al. 2021).

3.4 Metoder som inte rekommenderas

Träningssmetoder som bygger på bestraffning kan vara förknippade med högre risk för beteendeproblem (Haug 2008). Bestraffning kan i vissa fall minska förekomsten av ett beteende men snarare för att det förskjuter rädslan, som kan visa sig i andra former av ängsligt beteende, och det finns också risk att rädslan och aggressionen generaliseras och blir mer intensiv (Young 1982). Bestraffningar har visat sig öka ängslighet, upphetsning och rädsla och personen som använder bestraffning riskerar att bli måltavla för hundens aggression (Pike 2018). Om djuret reagerar med rädsla eller aggression är det ett tecken på att situationen och träningsplanen måste anpassas på ett sätt som gör att djuret känner sig tryggare (Riemer et al. 2021). ”Flooding” är en annan metod som inte heller rekommenderas (Riemer et al. 2021). ”Flooding” innebär att djuret utsätts för ett stimulus som det upplever som hotande i full intensitet och inte har möjlighet att fly, i syfte att ta bort rädslereaktionen (Riemer et al. 2021). Detta försätter djuret i en situation som kan leda till extrem rädsla och panikattacker som ökar risken att förvärra beteendeproblemet (Riemer et al. 2021). Med tanke på djurets välfärd bör ”flooding” därför inte användas som en träningsmetod (Riemer et al. 2021).

3.5 Interagera rätt med hunden

Som beskrivet under bakgrund kommunicerar hunden med lugnande signaler (Walsh et al. 2024). Genom att lära sig att förstå dessa signaler har vi större

möjlighet att undvika att rädsla övergår i aggression, och att minska risken för skador. Riemer et al. (2022) skriver att när man hälsar på hundar är det idealt att hunden själv tar den första kontakten, och att man inte sträcker fram handen för att låta hunden sniffa på den. Det kan uppfattas som mindre hotfullt om handen hålls löst vid sidan av kroppen (Riemer et al. 2021). Många rörelser som människor gör med välvilja kan uppfattas som hotfulla för hunden, så som direkt ögonkontakt, att närma sig djuret rakt framifrån, eller att luta sig över djuret (Riemer et al. 2021). För att hunden ska känna sig mindre hotad kan det vara rekommenderat att vända sig i sidled när man hälsar, eller närma sig djuret från sidan om det inte själv söker kontakt (Riemer et al. 2021). Även om en hund närmar sig en människa för att sniffa eller undersöka personen, så betyder det inte att den nödvändigtvis vill bli klappad, som människor kan tolka det (Pike 2018).

Walsh et al. (2024) beskriver hur en studie baserat på videos från sociala medier där människor interagerar med sina hundar, visade att många människors interagerar med hundar på ett oroande sätt, då de inte förstår hundens kroppsspråk och vokalisering. Ett stort antal stressbeteenden var observerat hos hundarna och dessa kan ha uppstått genom missförstånd kring vad hunden kommunicerat under lek och när den blir klappad och kramad. Detta kan skapa känslor av obehag, rädsla, ångest och förvirring hos en hund, vilket kan leda till brutet förtroende mellan människa och hund och välfärdsproblem för hunden, samt en större risk att hunden uppvisar ett defensivt eller agonistiskt beteende (Walsh et al. 2024). Walsh et al. (2024) skriver att den höga förekomsten av videor där stressrelaterade beteenden observerades är oroande, och att man bör förespråka mer utbildning för både vuxna och barn i hundkommunikation. Något som är intressant att nämna är att hundar också har visat sig kunna skilja på mänskliga ansiktsuttryck och det är därför möjligt att hunden skulle kunna se ett arg ansiktsuttryck som en obehaglig stimulans (Müller et al. 2015).

4. Diskussion

Syftet med denna litteraturstudie var att undersöka olika metoder som använts för att träna och behandla hundar med social rädsla, och att besvara frågeställningar kring hur hundens livskvalitet och inlärning påverkas av social rädsla. Social rädsla verkar vara ett problem orsakat av många faktorer där särskilt hundras och tidig socialisering har inflytande (Puurunen et al. 2020). Underliggande medicinska åkommor kan också vara en orsak till förändrade beteenden hos hunden (Pike 2018). Social rädsla har visat sig inte bara ha påverkan på hundens välfärd och livslängd, utan också på djurägarens välmående (Buller & Ballantyne 2020) och Casaca et al. (2022) nämner några av de problem som osocialiserade hemlösa hundar kan utgöra i samhället. Silva-Rodríguez et al. (2023) nämner likande aspekter; att lösgående hundar är en viktig fråga för folkhälsan, boskapsproduktionen och miljön. Genom att minska social rädsla hos hundar kan man potentiellt minska risken att hundar överges och utgör en fara i samhället. Social rädsla hos hundar kan därmed ses som ett problem som inte bara påverkar den enskilda djurägaren, utan också sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter i samhället.

4.1 Begränsningar och litteratordiskussion

En nackdel med de studier som ligger till grund för detta arbete är att de inte utvärderats på ett stort antal hundar och att de främst är inriktade på social rädsla mot människor, och inte mot andra hundar. För att få en större överblick över ämnet skulle fler studier behöva granskas och jämföras för att undersöka om liknande metoder använts för att träna hundar som uppvisar rädsla mot andra hundar. En annan nackdel med vissa av studierna är att de bygger på enkäter som besvarats av djurägare och vi kan inte veta sanningshalten i svaren eller hur korrekt djurägarens upplevelse är av situationen, om de överdriver eller förminskar hundens problem, eller om de har förstått alla frågor i enkäten på samma sätt. Något som har varit fördelaktigt under litteraturinsamlingen är att det finns väldigt mycket forskning om hundar generellt, både i nyare och äldre studier. En fördel med litteraturen som ligger till grund för arbetet är att många av artiklarna är relativt nya. Den stora mängden tillgänglig litteratur kan dock göra det svårt att begränsa sökningen och

urvalet, vilket eventuellt kan ses som en negativ aspekt. Fler studier kring träningsmetoder hade kunnat inkluderas för att ge en större bild av ämnet. En felkälla i sökresultaten av artiklar är att beteenden kopplat till rädsla kan beskrivas på olika sätt, och det finns därför risk att vissa artiklar missats med de sökord som använts. En annan potentiell felkälla kan vara att det eventuellt finns svårigheter för forskare att få vetenskapliga artiklar publicerade där man inte ser en tydlig effekt av träning, och på så sätt kan bilden av vilka metoder som använts bli snedvriden.

4.2 Träningsmetoder och prognos

Fler studier kring hur rädsla påverkar hundens inläring kan behövas, men generellt sett kan man säga att hundar som uppvisar rädsla har sämre förmåga till inläring på grund av stress-relaterad respons (Overall 2011) och därmed kan man också anta att träningsmetoder som inkluderar bestraffningar inte är bra för hundens inläring, då bestraffningar kommer att trigga rädsla och stress. De träningsmetoder som återkommande nämnts i studierna som lästs är desensibilisering och motbetingning samt positiv förstärkning. Effekten av dessa metoder verkar positiv enligt de resultat som Dinowoodie et al. (2022) och Casaca et al. (2022) visar på, så länge träningen utförs på rätt sätt. En risk med desensibilisering och motbetingning är att de stimuli som används kan vara för stark och att träningen får motsatt effekt – att hunden blir mer skrämmd än tidigare (Riemer et al. 2021). Det är viktigt att alla träningsmetoder följer ett etiskt förhållningssätt och inte orsakar djuret någon skada, precis som Casaca et al. (2022) nämner. Katz och Rosales-Ruiz (2022) har valt en annan intressant metod som bygger på negativ förstärkning, och detta verkar också haft ett positivt resultat på de hundar som tränats. Katz och Rosales-Ruiz (2022) studie visade också på att ett effektivt träningsprogram även kan göras inom en kort tidsram. Medicinering är en metod som kan kombineras med dessa träningsmetoder, precis som avslappning, förebyggande av triggers och mental stimulans och motion.

Prognosen för en hund som uppvisar social rädsla verkar enligt de studier som granskats för detta arbete vara måttligt till god då författarna uppgav att hundarna gjort framsteg efter träningen och i enkätstudien av Dinowoodie et al. (2022) uppgav 64% att problemet förbättrats. En viktig sak att ha i åtanke är dock att djurägaren måste vara medveten om potentiella risker med att träna en hund som visar rädsla och aggression, och att det inte finns någon garanti för att hunden inte kommer att uppvisa detta trots rehabilitering. Precis som Casacas et al. (2022) nämner i sin studie, så lyckas inte alla hundar uppnå samma grad av socialisering. Young (1982) skriver att risken att hunden återgår till att uppvisa ett aggressivt beteende triggat av rädsla i särskilda situationer är hög, och att alla hundar

potentiellt kan bita. För att träningen ska vara effektiv långsiktigt är det viktigt att hunden utsätts för relevanta stimuli kontinuerligt (Young 1982). Redan när hundvalpen är mellan 3 och 12 veckor gammal bör den socialiseras med människor och andra hundvalpar, då detta är viktig period i valpens sociala utveckling (Howell et al. 2015). Pike (2018) skriver att även om målet med träningen kan vara att minimera aggressivt beteende, så är det nästan omöjligt att eliminera detta helt och hållet; dels för att hunden kan ha lärt sig att aggression är ett bra sätt att få människor och andra hundar att hålla sig undan, och dels för att oväntade situationer kan uppstå där hunden triggas att återgå till det oönskade beteendet. Om djurägaren tror att träningen är ett för stort åtagande för att kunna genomföras bör de överväga avlivning eller omplacering – omplacering ska dock endast ses som ett alternativ om aggressionsproblematiken är minimal och ett ägarbyte eller miljöbyte kan vara för hundens bästa (Pike 2018). I enkätstudien beskriven av Dinowoodie et al. (2022) framgår det dock att av 468 hundar var det endast sju som omplacerades eller gavs till ett djurhem och två hundar i undersökningen avlivades. Buller och Ballantyne (2020) nämner att tillgängligt stöd verkar vara viktigt för djurägare som upplever att de har djur med beteendeproblem. Veterinärer behöver träning i hur beteendeproblem kan upptäckas och hur de ska guida djurägare till lämpligt stöd (Buller & Ballantyne 2020). Djurägare riskerar annars att söka hjälp från andra som saknar nödvändig kunskap eller använder sig av föråldrade metoder som kan göra mer skada än nytta (Buller & Ballantyne 2020).

För att förebygga att rädsla övergår till aggressivitet är det också viktigt att vi människor lär oss att förstå hundar på ett bättre sätt och tyda deras signaler (Walsh et al. 2024). Hundar kommunicerar ofta många lugnande signaler innan de använder aggressivitet som en sista utväg och om vi lär oss förstå dess signaler kan vi förbygga aggression (Walsh et al. 2024). Hunden domesticerades för tiotusentals år sedan (Scandurra et al. 2024) och från ett etiskt perspektiv är det oroande att inte mer vikt lagts vid att förstå våra hundars språk, då detta är något som påverkar både djuret och människans välfärd. Kanske är en av de viktigaste sakerna att tänka på inför framtiden att vi bör lägga mer fokus på att förstå våra hundar och lära oss mer om deras signaler, snarare än att lägga allt fokus på att rehabilitera dem när problem som rädsla och aggression redan uppstått.

Referenser

- Buller, K. & Ballantyne, K.C. (2020). Living with and loving a pet with behavioral problems: Pet owners' experiences. *Journal of Veterinary Behavior*, 37, 41–47. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2020.04.003>
- Casaca, M., Morello, G.M., Magalhães, T., Olsson, I.A.S. & Vieira De Castro, A.C. (2022). Is there hope beyond fear? Effects of social rehabilitation on unsocialised stray dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 253, 105671. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2022.105671>
- Casey, R.A., Naj-Oleari, M., Campbell, S., Mendl, M. & Blackwell, E.J. (2021). Dogs are more pessimistic if their owners use two or more aversive training methods. *Scientific Reports*, 11 (1), 19023. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-97743-0>
- Dinwoodie, I.R., Zottola, V. & Dodman, N.H. (2022). An investigation into the effectiveness of various professionals and behavior modification programs, with or without medication, for the treatment of canine fears. *Journal of Veterinary Behavior*, 55–56, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2022.07.007>
- Dorey, N.R., Rosales-Ruiz, J., Smith, R., Lovelace, B. & Roane, H. (2009). FUNCTIONAL ANALYSIS AND TREATMENT OF SELF-INJURY IN A CAPTIVE OLIVE BABOON. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 42 (4), 785–794. <https://doi.org/10.1901/jaba.2009.42-785>
- Dreschel, N.A. (2010). The effects of fear and anxiety on health and lifespan in pet dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 125 (3–4), 157–162. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2010.04.003>
- Haug, L.I. (2008). Canine Aggression Toward Unfamiliar People and Dogs. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 38 (5), 1023–1041. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2008.04.005>
- Haverbeke, A., Rzepa, C., Depiereux, E., Deroo, J., Giffroy, J.-M. & Diederich, C. (2010). Assessing efficiency of a Human Familiarisation and Training Programme on fearfulness and aggressiveness of military dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 123 (3–4), 143–149. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2009.12.014>
- Horwitz, D., Mills, D.S., & British Small Animal Veterinary Association (red.) (2009). *BSAVA manual of canine and feline behavioural medicine*. 2nd ed. British Small Animal Veterinary Association. (BSAVA manuals series)
- Howell, T., King, T. & Bennett, P. (2015). Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. *Veterinary Medicine: Research and Reports*, 143. <https://doi.org/10.2147/VMRR.S62081>
- Katz, M. & Rosales-Ruiz, J. (2022). Constructional fear treatment: Teaching fearful shelter dogs to approach and interact with a novel person. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior*, 118 (2), 278–291. <https://doi.org/10.1002/jeab.784>
- King, T., Hemsworth, P.H. & Coleman, G.J. (2003). Fear of novel and startling stimuli in domestic dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 82 (1), 45–64. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(03\)00040-6](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(03)00040-6)

- Meyer, I. & Forkman, B. (2014). Dog and owner characteristics affecting the dog–owner relationship. *Journal of Veterinary Behavior*, 9 (4), 143–150. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2014.03.002>
- Müller, C.A., Schmitt, K., Barber, A.L.A. & Huber, L. (2015). Dogs Can Discriminate Emotional Expressions of Human Faces. *Current Biology*, 25 (5), 601–605. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2014.12.055>
- O’Sullivan, E.N., Jones, B.R., O’Sullivan, K. & Hanlon, A.J. (2008). The management and behavioural history of 100 dogs reported for biting a person. *Applied Animal Behaviour Science*, 114 (1–2), 149–158. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2008.02.004>
- Overall, K.L. (2011). That Dog Is Smarter Than You Know: Advances in Understanding Canine Learning, Memory, and Cognition. *Topics in Companion Animal Medicine*, 26 (1), 2–9. <https://doi.org/10.1053/j.tcam.2011.01.001>
- Pike, A. (2018). Managing Canine Aggression in the Home. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 48 (3), 387–402. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2017.12.006>
- Puurunen, J., Hakanen, E., Salonen, M.K., Mikkola, S., Sulkama, S., Araujo, C. & Lohi, H. (2020). Inadequate socialisation, inactivity, and urban living environment are associated with social fearfulness in pet dogs. *Scientific Reports*, 10 (1), 3527. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-60546-w>
- Riemer, S., Heritier, C., Windschnurer, I., Pratsch, L., Arhant, C. & Affenzeller, N. (2021). A Review on Mitigating Fear and Aggression in Dogs and Cats in a Veterinary Setting. *Animals*, 11 (1), 158. <https://doi.org/10.3390/ani11010158>
- Scandurra, A., D’Aniello, B., Pero, M.E., Pinelli, C., Di Lucrezia, A., Tudisco, R., Iommelli, P., Mastellone, V. & Lombardi, P. (2024). Human social buffer in goats and dogs. *Animal Cognition*, 27 (1), 1. <https://doi.org/10.1007/s10071-024-01861-x>
- Silva-Rodríguez, E.A., Cortés, E.I., Zambrano, B., Naughton-Treves, L. & Farías, A.A. (2023). On the causes and consequences of the free-roaming dog problem in southern Chile. *Science of The Total Environment*, 891, 164324. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2023.164324>
- Tiira, K., Sulkama, S. & Lohi, H. (2016). Prevalence, comorbidity, and behavioral variation in canine anxiety. *Journal of Veterinary Behavior*, 16, 36–44. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.06.008>
- Walsh, E.A., Meers, L.L., Samuels, W.E., Boonen, D., Claus, A., Duarte-Gan, C., Stevens, V., Contalbrigo, L. & Normando, S. (2024). Human-dog communication: How body language and non-verbal cues are key to clarity in dog directed play, petting and hugging behaviour by humans. *Applied Animal Behaviour Science*, 272, 106206. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2024.106206>
- Young, M.S. (1982). Treatment of Fear-Induced Aggression in Dogs. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 12 (4), 645–653. [https://doi.org/10.1016/S0195-5616\(82\)50108-8](https://doi.org/10.1016/S0195-5616(82)50108-8)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.